

Készítette: Király Noémi

állítmány - mondatrész, mellyel valakiről vagy valamiről állítunk valamit (Mit állítunk meg?)
alany - mondatrész, amelyről az állítmánnyal megállapítunk valamit (K? Mi? Kik? Mik?)

A MONDATBAN AZ ALANY ÉS AZ ÁLLÍTMÁNY SZÖRZETREZETET ALKOTI, EZ AZ **ALANY-ÁLLÍTMÁNYI VAGY HOZZÁRENDELŐ SZÖRZETREZET**.

Miért jó egyeztetni az alanyt és az állítmányt?

- A fordítások a kezdet → **TE FORDÍTOD A KÖNYVET**
- A nyomonkövetés miatt → **A SZÖVEG TÖRTE ÉRTHETŐ**
- A felismerés érdekében → **A FOLYAMATOK MEGVÁLTOZTATÁSÁNAK VÉGEREDÉSE**
- A kért információk alapján → **A KÉRDÉS VÁLASZÁRA VÁLASZOL**

Fontos! A mondatban az alanyt és az állítmányt egyeztetni kell az alany-állítmányi szövegrészek között és a mondatban az alany-állítmányi szövegrészek között is egyeztetni kell az állítmányt.

Az alany és az állítmány egyeztetése

állítmány - mondatrész, mellyel valakiről vagy valamiről állítunk valamit (Mit állapítunk meg?)
alany - mondatrész, amelyről az állítmánnyal megállapítunk valamit (Kik? Mi? Kik? Mik?)
A MONDATBAN AZ ALANY ÉS AZ ÁLLÍTMÁNY SZÓSZERKEZETET ALKOT, EZ AZ **ALANYI-ÁLLÍTMÁNYI** VAGY **HOZZÁRENDELŐ SZÓSZERKEZET**.

Miért jó egyeztetni az alanyt és az állítmányt?

- To find out the subject → **TE FURDÍTOD A KÖNYVET**
- Az igazságok orál → **A SZÓKÖZMŰVEK ORÁL**
- A fikci igazságok orál → **A FIKCI SZÓKÖZMŰVEK ORÁL**
- A réten egy virágok tündérlésnek → **A RÉTEN EGY VIRÁG TÜNDELÉSNEK**

Szimbólum és szöveg egyeztetni kell az alanyt és az állítmányt, vagyis az állítmány alakját az alany számához és személyéhez kell igazítani.
Névszó-igei állítmány esetén a névszó számát is egyeztetni kell az alanyal.

Az alany és az állítmány egyeztetése

állítmány - mondatrész, mellyel valakiről vagy valamiről állítunk valamit (Mit állapítunk meg?)

alany - mondatrész, amelyről az állítmánnyal megállapítunk valamit (Ki? Mi? Kik? Mik?)

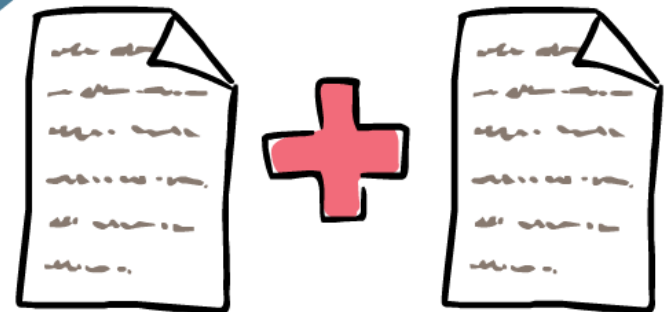
A MONDATBAN AZ ALANY ÉS AZ ÁLLÍTMÁNY
SZÓSZERKEZETET ALKOT, EZ AZ **ALANYI-ÁLLÍTMÁNYI**
VAGY HOZZÁRENDELŐ SZÓSZERKEZET.

ALANYI-ÁLLÍTMÁNYI SZÓSZERKEZET

- predikatív viszony
- tagjai egyenrangúak
- mindkét taggal kérdezhetünk a másikra

• jelölése:

Miért jó egyeztetni az alanyt és az állítmányt?

- *Te fürdetjük a kutyát.* → TE FÜRDETED A KUTYÁT.
- *A szomszédok örül.* → A SZOMSZÉDOK ÖRÜLNEK.
- *A fiúk szorgalmas voltak.* → A FIÚK SZORGALMASAK VOLTAK.
- *A réten ezer virágok tündökölnék.* → A RÉTEN EZER VIRÁG TÜNDÖKÖL.

Számban és személyben egyeztetni kell az alanyt és az állítmányt, vagyis az állítmány alakját az alany számához és személyéhez kell igazítani.

! Névszói-igei állítmány esetén a névszó számát is egyeztetni kell az alannyal.

EGYEZTETÉS

ÉRTELMI

(AZ ÁLLÍTMÁNYT A JELENTÉSHEZ IGAZÍTJUK)

Az Egyesült Államok elnökválasztásra készül.

= EGYSÉG

ÉLETTELEN ALANY

Több laptop, könyv,
ceruza van a diákoknál.

ÉLŐ ALANY

Zsolt és Móni megebédeltek / megebédeltt.

- HA A MONDATBAN EGYES ÉS TÖBBES SZÁMÚ ALANY IS ELŐFORDUL, AKKOR AZ ÁLLÍTMÁNYHOZ LEGKÖZELEBB ÁLLÓ ALANNYAL EGYEZTETÜNK SZÁMBAN.

A ceruzák és a radír leesett a földre.

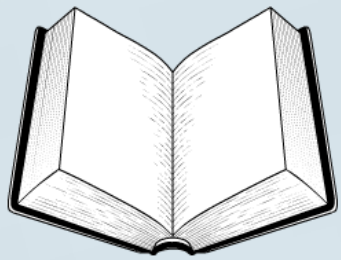
A radír és a ceruzák leestek a földre. - EZ AZ ÉRTELMI EGYEZTETÉS

- HA AZ ALANY ALAKJA SZERINT TÖBBES SZÁMÚ, DE EGYES SZÁMÚ FOGALMAT FEJEZ KI, AKKOR AZ ÁLLÍTMÁNY EGYES SZÁMÚ LESZ.

A Jóbarátok következik. - ÉRTELMI EGYEZTETÉS

- HA A NÉVSZÓI ÁLLÍTMÁNY GYŰJTŐNÉVI VAGY ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉSŰ, NEM EGYEZTETJÜK A TÖBBES SZÁMÚ ALANNYAL.

Ők a legkiválóbb osztály.

Gyakorlatok

Nyelvtankönyv, 37. oldal

1. Az alábbi mondatok mindegyikét kétféleképpen írtuk. Tegyetek X jelet a nyelvtanilag helyes mondatok mellé!

Pisti és Józsi legózik.	X	Pisti és Józsi legóznak.	X
Sok csoki van a polcon.	X	Sok csokik vannak a polcon.	
A Pál utcai fiúk érdekes könyv.	X	A Pál utcai fiúk érdekes könyvek.	
A versenyt az Újvidéki Dalnokok nyerte meg.	X	A versenyt az Újvidéki Dalnokok nyerték meg.	
Az Egyesült Államok fejlett technológiával rendelkezik.	X	Az Egyesült Államok fejlett technológiával rendelkeznek.	
Sára és te jól megértitek egymást.	X	Sára és te jól megérti egymást.	
Ceruza, valamint vonalzó van az asztalon.	X	Vonalzó és ceruza van az asztalon.	X

2. Keresd meg az alanyt és az állítmányt az alábbi szólásokban, közmondásokban, majd állapítsd meg a szófajukat!

Sok kicsi sokra megy.

↓
MELLÉKNÉV

↓
IGE

Mindenki a maga szerencséjének a kovácsa.

↓
ÁLTALÁNOS NÉVMÁS

↓
FŐNÉV

Egy gyékényen árulnak. (ők)

↓
IGE

↓
SZEMÉLYES NÉVMÁS

3. a) Kik a szerzők? Írjátok be a nevüket!

Petőfi Sándor a János vitéz című elbeszélő költeményt
1845-ben írta.

Arany János balladájában a bárdok bátran kiálltak
elveik mellett.

Fekete István regényében a főszereplő a berekben
töltötte a nyári vakációt.

b) Húzzátok alá a kiegészített mondatokban az
alanyt és az állítmányt!

Nyelvtankönyv, 38. oldal

5. a) Kapcsold össze a szétszakadt mondatokat!

A férfi és a nő	illatozott az ebédlőben.
Konyharuhák és asztalterítők	illata lengte be az ebédlőt.
Jácint és ibolya	a repülőtéren várakozott.
A tanárnő és a gyerekek	kirándulni mentek.

b) Az így kapott négy mondat közül háromban halmazott alany van. Melyik mondat a kakukktojás? Írd le!

KONYHARUHÁK ÉS ASZTALTERÍTŐK ILLATA LENGTE BE AZ EBÉDLŐT. - KAKUKKTOJÁS!

c) Magyarázd meg, mit nevezünk halmazott alanynak!

AZ ALANYOK MELLÉRENDELŐ SZÓSZERKEZETET ALKOTNAK, TÖBB VAN BELŐLÜK.

ÉRDEKESSÉGEK

- A megszólítás nem alany!

Írásban vesszővel, beszédben szünettel választjuk el a többi mondatrésztől.

Gyere, Éva, válassz játékokat! (te)

gyere – E/2.

Éva – E/3.

válassz – E/2.

- Mivel a MEGSZÓLÍTÁS nem alany, ezért NEM ELEMEZZÜK!

Megnőttél, Zita. (te)

Miért ugatsz, kuttyus? (te)

ÖSSZEFOGLALÓ

Számban és személyben **egyeztetni** kell az alanyt és az állítmányt, vagyis **az állítmány alakját az alany számához és személyéhez kell igazítani.**

EGYEZTETÉS

ÉRTEELMI

(az állítmányt a jelentéshez igazítjuk)

ALAKI

(az állítmányt az alany alakjához igazítjuk)

ÉLŐ ALANY

ÉLETTELEN ALANY

állítmány - mondatrész, mellyel valakiről vagy valamiről állítunk valamit (Mit állapítottunk meg?)
alany - mondatrész, amelyről az állítmánnyal megállapítottunk valamit (Kik? Mi? Kik? Mik?)
A MONDATBAN AZ ALANY ÉS AZ ÁLLÍTMÁNY SZÖBSTERKEZETET ALKOT, EZ AZ **ALANYI-ÁLLÍTMÁNYI VAGY HOZZÁRENDELŐ SZÖBSTERKEZET**.

Miért jó egyeztetni az alanyt és az állítmányt?

- To fordítjuk a kutyát → TE FORDÍTOD A KUTYÁT
- Az igazgatók orral → A SZŐKASZŐK ORRILNÉK
- A fűk szorgalmasan vették → A FŰK SZORGALMAJÁK VOLTAK
- A réten egy virágok tündökölnék → A RÉTEN EGY VIRÁG TÜNDOÖKÖL

Számokban és számokban egyeztetni kell az alanyt és az állítmányt, vagyis az állítmány alakját az alany számához és személyéhez kell igazítani.
Névszó-igei állítmány esetén a névszó számát is egyeztetni kell az alanyal.

Az alany és az állítmány egyeztetése